

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z odwołania J.R.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia 25 listopada 2022 r.
w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiągającego wiek
uprawniający do przejścia w stan spoczynku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 22 marca 2023 r.

**uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej
Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą nr [...] z dnia 25 listopada 2022 r.
na podstawie art. 69 § 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów
powszechnych (Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm., dalej: „p.u.s.p.”) nie wyraziła zgody
na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez J. R. – sędziego Sądu
Rejonowego w B.

W uzasadnieniu uchwały Rada wskazała, że pismem z 14 października 2022 r.
J. R. oświadczył Krajowej Radzie Sądownictwa wolę dalszego zajmowania

stanowiska sędziego Sądu Rejonowego w B. Do oświadczenia załączył zaświadczenie lekarskie oraz zaświadczenie psychologiczne stwierdzające, że jest zdolny do pełnienia urzędu sędziego, ze względu na stan zdrowia.

Zespół członków Krajowej Rady Sądownictwa na posiedzeniu 23 listopada 2022 r. rekomendował podjęcie uchwały o wyrażeniu zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez J. R. Mając na względzie zgromadzoną dokumentację, a w szczególności informację o sytuacji kadrowej Sądu Rejonowego w B., zespół uznał, że zasadne jest wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez uczestnika postępowania. Za powyższym, zdaniem zespołu, przemawiał interes wymiaru sprawiedliwości.

Dalej w uzasadnieniu uchwały wskazano, że Rada podejmując uchwałę uwzględniła wszelkie informacje zgromadzone w niniejszej sprawie, w tym te udostępnione przez Prezesa Sądu Okręgowego w Toruniu. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa nie istniały podstawy do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez uczestnika postępowania. Przemawiają za tym interes wymiaru sprawiedliwości oraz analiza danych statystycznych, obrazujących aktualne obciążenie pracą J.R., jak też I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w B., w którym orzeka. J.R. pełni funkcję Prezesa Sądu Rejonowego w B. w związku z czym jego udział w rozpoznawaniu spraw wpływających do wydziału wynosi 75%. Wymienione okoliczności prowadzą do wniosku, że jego przejście w stan spoczynku nie spowoduje istotnych zakłóceń pracy zarówno w Wydziale, w którym orzeka, jak i Sądzie. Należy mieć również na uwadze, że Prezes Sądu Okręgowego w Toruniu, w sytuacji, gdy uzna to za konieczne, może wystąpić do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o przydzielenie etatu bądź etatów do Sądu Rejonowego w B. W ocenie Rady, z przyczyn wskazanych powyżej, uwzględnienie wniosku J.R. nie jest uzasadnione ani interesem wymiaru sprawiedliwości, ani tym bardziej ważnym interesem społecznym. W trakcie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa w dniu 25 listopada 2022 r. za wyrażeniem zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez J.R. oddano 5 głosów, przy 5 głosach „przeciw” i 5 głosach „wstrzymujących się” (oddano ogółem 15 głosów).

W odwołaniu z 3 stycznia 2023 r. J.R. zaskarżył powyższą uchwałę w całości, zarzucając naruszenie:

1. art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2021, poz. 269, dalej: „u.k.r.s.”) polegające na podjęciu zaskarżonej uchwały bez wszechstronnego rozważenia sprawy, z pominięciem zgromadzonej dokumentacji, a w szczególności danych statystycznych dotyczących pracy sędziego, informacji o sytuacji kadrowej Sądu Rejonowego w B. i Wydziału Cywilnego, w którym orzeka sędzia (obsada, obciążenie) oraz dokumentacji zawartej w aktach osobowych uczestnika,
2. art. 42 ust. 1 u.k.r.s. poprzez brak należytego uzasadnienia uchwały, a w zasadzie brak jej merytorycznego uzasadnienia,
3. art. 69 § 1b p.u.s.p., polegające na niewskazaniu w treści zaskarżonej uchwały, dlaczego w ocenie Rady dalsze sprawowanie przez uczestnika postępowania urzędu sędziego nie jest uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności, że nie przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami Sądu Rejonowego w B., co skutkuje podjęciem zaskarżonej uchwały z pominięciem ustawowych kryteriów statuowanych przez wskazany w niniejszym zarzucie przepis, a w rezultacie stanowi dokonanie oceny sprawy w sposób całkowicie dowolny, arbitralny, przy zastosowaniu niejasnych kryteriów.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały w całości oraz o przekazanie sprawy Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

W art. 69 § 1 p.u.s.p. uregulowano przejście sędziego w stan spoczynku z ukończeniem wskazanego w tym przepisie wieku, z jednoczesnym dopuszczeniem możliwości dalszego zajmowania stanowiska sędziego, o ile we wskazanym w tym przepisie terminie sędzia wyrazi wolę dalszego

zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Jednocześnie w art. 69 § 1b p.u.s.p. przewidziano, iż Krajowa Rada Sądownictwa może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności, jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2021 r., I NKRS 53/21).

Nie ulega wątpliwości, iż w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wydanej na podstawie art. 69 § 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44 ust. 1 u.k.r.s. (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., I NZP 3/21). Wskazana podstawa prawa odwołania wyznaczać też będzie przepisy proceduralne mające zastosowanie do rozpoznania sprawy. Zgodnie z art. 44 ust. 3 u.k.r.s. do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, z wyłączeniem art. 87¹ tej ustawy.

Rozpoznanie przedmiotowej sprawy należało rozpocząć od najdalej idącego zarzutu naruszenia przez Radę art. 42 ust. 1 u.k.r.s. poprzez brak należytego uzasadnienia uchwały, a w zasadzie brak jej merytorycznego uzasadnienia.

Artykuł 42 ust. 1 u.k.r.s. nie określa wprost wymaganej treści uzasadnienia uchwał Krajowej Rady Sądownictwa. Nie powinno jednak ulegać wątpliwości, że ustawodawca nie przyzwala przez to Radzie na dowolność i arbitralność (wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2021 r., I NKRS 49/21). Treść uzasadnienia nie może być jakakolwiek lub sprowadzać się do głośłownego zapewnienia o zastosowaniu przejrzystych i obiektywnych kryteriów oceny. Jak sama nazwa wskazuje, treść uzasadnienia ma wskazywać na okoliczności, które daną decyzję czynią zasadną. Okoliczności takiej nie stanowi sam fakt, że decyzję podjął organ do tego umocowany, ani też samo zapewnienie tego organu o zasadności podjętej przezeń decyzji (wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 2021 r., I NKRS 18/21).

Uchwała Krajowej Rady Sądownictwa nie może mieć charakteru arbitralnego, nieuwzględniającego przewidzianych w tym przepisie warunków, a nadto musi przedstawiać konkretne okoliczności, które zdaniem tego organu, w przypadku decyzji negatywnej, przemawiają za istnieniem ustawowych przeszkód do dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego. Podjęcie przez Radę decyzji negatywnej związane jest zatem z koniecznością wskazania rzeczywistych powodów i faktów, dla których Rada uznała, że interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny nie uzasadniają zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, o którym mowa w art. 69 § 1 p.u.s.p. Pomocne przy tym mają być kryteria wskazane w art. 69 § 1b p.u.s.p., a więc racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (wyrok Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2020 r., I NO 3/20; z 9 grudnia 2020 r., I NO 81/20).

W ocenie Sądu Najwyższego uzasadnienie zaskarżonej uchwały sporządzone zostało z naruszeniem art. 42 ust. 1 u.k.r.s. Rada odmawiając wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie przez skarżącego stanowiska sędziego sądu rejonowego poprzestała na bardzo ogólnikowych zapewnieniach o nieistnieniu podstaw do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez uczestnika postępowania, za czym przemawiać ma interes wymiaru sprawiedliwości oraz analiza danych statystycznych, przy czym analiza tych danych, o czym dalej w treści uzasadnienia, przeczy stanowisku Krajowej Rady Sądownictwa. W sposób równie ogólnikowy wskazano także, iż również ważny interes społeczny nie przemawia za wyrażeniem zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez skarżącego. W świetle powyższego, zdaniem Sądu Najwyższego, nie sposób wywnioskować z uzasadnienia uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, jakie konkretne okoliczności faktyczne, mające oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale, doprowadziły Radę do wniosku, iż dalsze pełnienie przez skarżącego obowiązków sędziego nie leży w interesie wymiaru sprawiedliwości i interesie społecznym.

Zasadnie skarżący zwrócił również uwagę, iż KRS, nie wyjaśniła w uzasadnieniu, dlaczego nie podzieliła stanowiska zespołu członków Rady. Jakkolwiek, Krajowa Rada Sądownictwa nie jest związana stanowiskiem Zespołu, ma jednak obowiązek wziąć to stanowisko pod uwagę w ramach wszechstronnego

rozważenia sprawy. Jednakże odchodząc od rekomendacji Zespołu, powinna uzasadnić to w sposób nie budzący wątpliwości (wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 2021 r., I NKRS 78/21).

Celem uzasadnienia jest wykazanie, że uchwała została podjęta po wszechstronnym rozważeniu okoliczności sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2013 r., III KRS 172/13). Sporządzone zaś w przedmiotowej sprawie uzasadnienie uchwały Rady przeczy jego zgodności z art. 33 ust. 1 u.k.r.s.

W uzasadnieniu zaskarżonej uchwały wskazano, że „[p]odejmując uchwałę, Rada uwzględniła wszelkie informacje zgromadzone w niniejszej sprawie, w tym te udostępnione przez Prezesa Sądu Okręgowego w Toruniu”. Co pominięto w uzasadnieniu uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, a co wynika z dokumentów na które Rada wskazała to to, że: „[s]trata jednego orzecznika, przy aktualnej sytuacji kadrowej i aktualnym obciążeniu pionu cywilnego, doprowadzi do wzrostu pozostałości i będzie wiązała się z kolejnym dociążeniem pozostałych orzeczników pionu cywilnego polegającym na obowiązku kończenia spraw sędziego przeniesionego w stan spoczynku. Wpłynie to zdecydowanie negatywnie na funkcjonowanie Sądu Rejonowego w B.”; „Pan Sędzia J.R. współpracuje prawidłowo z Prezesem Sądu Okręgowego w Toruniu. Realizuje sumiennie wszystkie zalecenia nadzorcze wskazane w zarządzeniach Prezesa Sądu Okręgowego w Toruniu wydanych w związku z czynnościami w ramach wewnętrznego nadzoru administracyjnego Prezesa Sądu Okręgowego w Toruniu. Terminowo i prawidłowo udziela żądanych informacji. Składa wnioski kadrowe adekwatne do sytuacji kadrowej sądu. Podejmuje odpowiednie działania naprawcze w sytuacjach, które takich działań wymagają. Sumiennie uczestniczy w posiedzeniach Kolegium Sądu Okręgowego w Toruniu, a w przypadku usprawiedliwionej nieobecności Prezesa Sądu Okręgowego w Toruniu, jako najstarszy służbą członek Kolegium, przewodniczy Kolegium SO w Toruniu.”; „Ewentualne przeniesienie Pana Sędziego J.R. w stan spoczynku negatywnie wpłynie na funkcjonowanie Sądu Rejonowego w B. Dalsze zajmowanie funkcji Prezesa Sądu Rejonowego w B. przez Sędziego J. R. odpowiada potrzebom kadrowym tego sądu. Pozostanie Pana Sędziego J.R. w Sądzie Rejonowym w B.,

jako czynnego sędziego, jest też uzasadnione potrzebami kadrowymi pionu cywilnego Sądu Rejonowego w B.”.

Z kolei wnioski jakie płyną z danych statystycznych przedstawionych przez Prezesa Sądu Rejonowego w B., to to, że choć skarżący orzeka w 75% spraw, to ilość zakończonych spraw nie odbiega od sędziów orzekających w pełnym zakresie. Przykładowo w sprawach rejestrowanych w rep. C za okres 21 października 2021 r. – 21 października 2022 r. załatwił 228 spraw, przy czym inni sędziowie odpowiednio 0 (przewodniczący wydziału), 129 i 264 sprawy, zaś ogółem we wszystkich repertoriach skarżący zakończył 495 spraw, zaś pozostali odpowiednio 573, 427 i 594. Co więcej, skarżący posiada bardzo dobrą stabilność orzecznictwa, w terminie sporządza uzasadnienia i praktycznie w ogólnie korzysta ze zwolnień lekarskich.

Wbrew powyższemu, Rada w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały wskazała, że nie istnieją podstawy do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez uczestnika postępowania za czym przemawiać ma interes wymiaru sprawiedliwości oraz analiza danych statystycznych i interes społeczny. W ocenie Sądu Najwyższego niewątpliwie stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa pozostaje w sprzeczności ze zgromadzonym w sprawie materiałem, co świadczy nie tylko o braku wszechstronnego rozważania wszystkich okoliczności sprawy, ale także przyjęcia stanowiska sprzecznego ze zgromadzonym w sprawie materiałem, jak również wypaczenia sensu tego materiału. Krajowa Rada Sądownictwa przyjęła, iż orzekanie w ograniczonym zakresie przez sędziego stanowi o braku interesu wymiaru sprawiedliwości i interesu społecznego w pozostawieniu takiego sędziego w służbie sędziowskiej. W innych zaś sprawach, np. powołań na wyższe stanowiska sędziowskie, nie czyni zarzutów sędziom delegowanym do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości, z zaprzestania orzekania w swoich sądach. W pewnym sensie, Rada popełnia również błąd logiczny w swoim rozumowaniu, bowiem wnioskować z niego można, iż orzekanie chociażby w ograniczonym zakresie jest sprzeczne z interesem wymiaru sprawiedliwości i interesem społecznym, dlatego też sędziowie nie powinni pełnić funkcji prezesów sądu, a także być delegowanymi do Ministerstwa Sprawiedliwości, Krajowej Rady Sądownictwa, czy też innych instytucji, skoro ich delegacja wiąże się z ograniczeniem lub zaprzestaniem orzekania. Członkowie Krajowej Rady

Sądownictwa, a w szczególności jej Przewodnicząca, która podpisała się pod zaskarżoną uchwałą i motywami by zachować konsekwencję ferowanych ocen i treści, winna zrezygnować z zajmowanego stanowiska Prezesa Sądu oraz Przewodniczącej KRS, wrócić do pełnego orzekania w macierzystym Sądzie, gdyż wypełniając funkcje orzecznicze w ograniczonym zakresie, szkodzi interesowi wymiaru sprawiedliwości jak również interesowi społecznemu.

Z tych wszystkich względów za zasadny należało uznać zarzut naruszenia przez Radę art. 33 ust. 1 u.k.r.s. Z tożsamyh przyczyn, jako zasadny jawi się również zarzut naruszenia art. 69 § 1b p.u.s.p., gdyż Krajowa Rada Sądownictwa w braku jakichkolwiek podstaw nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez J.R. – sędziego Sądu Rejonowego w B..

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.k.r.s. uchylił zaskarżoną uchwałę i sprawę przekazał Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania.